

HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

Norsk i barnehagerelatert dagligtale - prosjektstart

Elena Tkachenko
Elena.Tkachenko@hioa.no
 Margareth Sandvik
Margareth.Sandvik@hioa.no

07.10.2013

Oversikt

- Kort presentasjon av lærerne
- Å kunne et språk – hva er det? Teoretisk forankring
- Arbeidsplass i barnehagen som språklæringsarena
- Å lære norsk som andrespråk: vanlige trekk og utfordringer
- Hva slags språkkunnskaper mangler? – funn fra en tidligere prosjekt
- Mål for kurset
- Innhold og organisering av kurset
- Veilederens rolle
- Kartlegging i forkant av kurset:
 - Hvorfor og hvordan?
- Spørsmål og innspill

Norsk i barnehagerelatert dagligtale 07.10.2013

Hva innebærer det å lære et språk?

<p>Kommunikativ kompetanse</p> <ul style="list-style-type: none"> – Pragmatisk kompetanse <ul style="list-style-type: none"> – bruk av språk for mange formål og i mange ulike situasjoner – Samtalekompetanse <ul style="list-style-type: none"> – Vite hvordan man deltar i en samtale – Hva man kan si og hvordan man kan si det – Klarer å reparere samtaler ved misforståelser – Tekst- og sjangerkompetanse <ul style="list-style-type: none"> – Muntlig og skriftlige tekster i ulike sjangre 	<p>Lingvistisk kompetanse</p> <ul style="list-style-type: none"> – Fonologisk kompetanse <ul style="list-style-type: none"> – Lydsystemet/uttale lyder, ord, fraser, setninger, ha riktig intonasjonsmønstre – Ordforråd <ul style="list-style-type: none"> – «det mentale leksikon», ord og deres betydning, nyanser, relasjoner mellom ord – Grammatisk kompetanse <ul style="list-style-type: none"> – syntaktisk komp. (ordstilling) – morfologisk komp. (ordbøying og orddanning) – Ortografi/rettskriving
---	---

Norsk i barnehagerelatert dagligtale 07.10.2013

Språklæring i handling

- «Learning-in-action» (Firth & Wagner, 2007)
- «Competence-in-action» (Pekarek Doehler, 2006)
 - Å lære et språk innebærer en kontinuerlig prosess der språklige mønstre for bruk i handling stadig justeres og tilpasses ut fra kommunikative behov som oppstår der og da. Det handler også om å automatisere disse språkbruksmønstrene gjennom gjentatt bruk i sosiale aktiviteter. (Pekarek Doehler, 2010)
- Språket læres og brukes alltid i en sammenheng:
 - Språklæreren bearbeider språklig innputt og forsøker å skape mening i den konkrete kommunikasjonssituasjonen, både ved hjelp av innputt og sine egne utsagn som reaksjon på det.
 - Betydningsforhandling som språklæringsstrategi: må lære å vurdere forståelsen, spørre, gjette flere ganger, og forklare hva de vil si på andre måter hvis det ikke er klart for samtalepartnern.
- «Agency»: å bli del av et praksisfellesskap
 - Forhandlingsprosess: å forhandle språklig betydning, muligheter for å handle, for å være tydelig overfor andre, for aktivt å skape betingelser for egen læring og for å skape sin egen identitet.
 - Ta ansvar for egen læring, se på seg selv som lærende individ
- Språk i praksis – nødvendig perspektiv for læring av norsk som andrespråk

Andrespråklæring og mellomspråk

- Hva er mellomspråk?
 - Språklæreren eget språkssystem på vei mot tilegnelse av andrespråket/målspråket. (Selinker 1972)
 - Mellomspråket er i stadig utvikling, andrespråklæreren bygger opp et eget system med regler i andrespråket, og disse reglene revideres stadig i læringsprosessen.
- Karakteristiske trekk ved mellomspråket:
 - Skiftende: noe blir riktig som i målspråket, men noen avvik; noen avvik er tegn på utvikling, og mange av disse er de samme som barna som lærer sitt førstespråk gjør
 - Noen er vanlige utviklingsmønstre (overgeneralisering av regler)
 - Overføring fra morsmålet
 - Tilnærming/approsimasjon (så lik målspråket som mulig, men ikke helt)
 - Forenkling: som lærings- og kommunikasjonsstrategi
 - Fossilisering (forsteining) og tilbakefall

Norsk i barnehager, 1. utgave, 07.10.2013

Barnehageansatte – ressurs eller utfordring?

- FoU-prosjekt
 - Språklige utfordringer til minoritetsspråklige barnehageansatte, deres språklige ressurser og hvordan de brukes i arbeidet
- Intervju med 6 assistenter med minoritetsbakgrunn i Oslo-barnehager
 - Alle har kommet til Norge i voksen alder
 - Fra: Iran, Marokko, Sri-Lanka, Ghana, Filippinene
 - Alderen: 32-47 år
 - Har bodd i Norge i flere år (11-21 år)
- Fokusgruppeintervju med styrere i barnehager i en bydel i Oslo
 - Utvalg: de som antydte i et spørreskjema at de har flerspråklige ansatte som har problemer med norsk; opplever kommunikasjonsproblemer daglig

Hva slags språkkunnskaper mangler?

- Språket
 - Kan (vil) ikke skrive
 - Problemer med å forstå beskjeder (fort, raskt)
 - Problemer med å formidle beskjed videre
 - Mangler ord/begreper
 - Dårlige språkmodeller for barna? (grammatikk og uttale)
- Deltakelse
 - Tause, deltar lite i faglige diskusjoner
 - Vil ikke svare på telefonen
 - Tar lite initiativ til aktiviteter og samtaler med barn
- Posisjonering av seg selv
 - Klarer ikke å hjelpe barn å løse konflikter
 - Får ikke autoritet/respekt blant ungene
 - Kan ha det vanskelig å etablere god kontakt med barn
- Faglige kunnskaper og fagspråket
 - Lese og forstå Rammeplanen, årsplanen og andre dokumenter
 - Forståelse av faglig arbeid og syn på barn og barneoppdragelse

Språklige utfordringer

- Språklige utfordringer som assistentene selv fremhever:
 - Utfordringer knyttet til ordforråd
 - Utfordringer med grammatikk
 - Utfordringer til bruk av språket i noen situasjoner (kontekstavhengighet)
 - Utfordringer knyttet til å gjøre seg forstått
 - Utfordringer knyttet til det språklige mangfoldet i Norge (ulike dialekter, bruk av svensk og dansk)
 - Utfordringer med å delta i faglige diskusjoner

Mål for kurset

Hovedmål:

- Å styrke deltakernes norskkunnskaper og evne til å kommunisere skriftlig og muntlig i arbeid i barnehage
- Å inspirere kursdeltakere til videre læring (språklig og faglig)
 - ta språkprøve 3
 - rekruttere til kompetanseheving (f.eks. KOMPASS, ABLU)
- Å bidra til gode kommunikasjonsstrategier med minoritetsspråklige ansatte og skape et godt læringsmiljø i barnehagen som arbeidsplass

Forventede resultater på andre arenaer:

- Å øke deltakernes faglige og digitale kompetanse
- Styrke veiledningskompetanse

Presentasjonens tittel | 07.10.2013

Organisering

- Oppstart og kartlegging uke 41-43
- 8 samlinger å 2 dager for kursdeltakere
 - 4.-5. november, 18.-19. november, 9.-10. desember
 - 13.-14. januar, 3.-4. februar, 24.-25. februar, 17.-18. mars, 7.-8. april
- Arbeid med språket på sin arbeidsplass mellom samlingene
 - Veileder har en viktig rolle for kursdeltakerens progresjon mellom samlingene
 - Oppgaver mellom samlingene: fokus på noen kommunikative situasjoner og språklige områder
 - Digital plattform for kommunikasjon mellom samlingene og dokumentasjon (blogg)
- 3 ganger samlinger med veiledere (og fagledere?)
 - 1. gang: seminar/samling med veiledere (Uke 2?); fokus på veilederrollen, utfordringer med å veilede på språket, erfaringsdeling
 - 2. gang: barnehagesamling med 3-4 studenter og deres veiledere
 - Forslag til organisering og logistikken?
 - 3. gang: seminar/samling med veiledere (Uke 14?); fokus på evaluering og veien videre

Presentasjonens tittel | 07.10.2013

Innhold

5 hovedområder:

- Grammatisk/språklig
 - verbbøyning, substantiv- og adjektivbøyning, ordstilling, uttale
 - ordforråd relevant for barnehagearbeid
- Kommunikative situasjoner
 - øvelser/oppgaver/rollespill på vanlige kommunikasjonssituasjoner fra arbeidshverdagen
- Skriftlige barnehagetekster
 - f.eks. ukeplan, praksisfortellinger, melding til foreldre, osv.
- Faglige temaer
 - f.eks. Rammeplanen, syn på barn og barns medvirkning, rommet som tredje pedagog, barns lek, voksenrolle, Lesefrøprosjektet, samarbeid med foreldre
- Viktige litterære barnetekster /barnekultur
 - barnelitteratur, eventyr, rim og regler, sanger, osv.

Norsk i barnehager | ert dagligtale | 07.10.2013

Kursmaterieill

+ digitale verktøy og øvelser på nettet

Norsk i barnehager | ert dagligtale | 07.10.2013

Veilederrollen

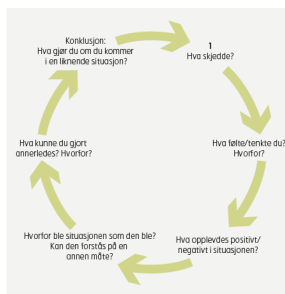
- Veilederens rolle:
 - Følge opp deltakernes arbeid med språket mellom samlingene
 - Bruk din unike kompetanse: du har daglig kontakt med kursdeltakeren, vet utfordringene, kan mye om lokale krav i arbeidet og betydningen av ulike kommunikative situasjoner, tekster og informasjon
 - Ikke utgi deg for å være en språkeksperter, selv om du har norsk som morsmål eller snakker flytende norsk, kan du ikke svare på alt om norsk språk. Du skal heller ikke være korrekturleser.
 - Viktig å avtale regelmessige veiledningsmøter, samt følge opp i hverdagen; spør hvordan kursdeltakeren liker å få tilbakemeldinger; velg ut 2-3 viktige aspekter å fokusere på i hver periode.
- Arbeidsplassen utgjør et språklig arbeidsrom, der språket brukes i bestemte kommunikasjonssituasjoner og der videre språklæring kan skje.
 - Sørg for at kursdeltakeren bruker språket med kollegaer, barn, foreldrene (andre aktører), både muntlig og skriftlig
 - Viktig med anledninger til å bruke språket og til å bli motivert til å videreutvikle språket sitt.

1

Mulig utgangspunkt for veiledningene

- Refleksjonssirkelen som didaktisk modell
 - Hentet fra artikkelen «Muntlig norsk i praksis» (2012)
 - [Vi anbefaler å lese hele artikkelen](#)
- Språklæring som en del av språksosialisering
- Hvordan inkludere språket?
 - Hvilken språkbruk er relevant i de ulike fasene i sirkelen
 - Sette ord på sitt arbeid og erfaringer
 - Diskutere hvordan man uttrykker seg i ulike situasjoner

1

Hvilke utfordringer ser vi i prosjektet

- Store variasjoner i studentgruppen
 - Språklig nivå er sikkert ulikt
 - Digital kompetanse: fra ingen til rutinerne data-brukere
 - Ulik bakgrunn
- Det er en stor utfordring for kursdeltakere på slike kurs å finne motivasjon til å gjøre innsats for å jobbe med norsken sin når de allerede har utviklet strategier og språk som fungerer i den daglige kommunikasjonen. (Winsnes, 2009)
- Skape gode prosesser og sammenheng mellom undervisning på samlinger og språkutvikling på arbeidsplassen
- Kommunikasjon mellom samlingene

1

Kartleggingskjemaet og evaluering

- I: **Bakgrunnsinformasjon om kursdeltakeren**
 - Vi ønsker at hver kursdeltaker skriver en kort tekst om seg selv, sin bakgrunn, motivasjon og forventninger til kurset
- II: **Egenvurdering av norskerferdigheter**
 - Før og etter kurset; Svaralternativer: Ja – Litt – Nei; prøve å formulere konkrete læringsmål for kurset
 - Grunnleggende ferdigheter
 - Samtaleferdigheter
 - Leseferdigheter
 - Skriveferdigheter
- III: **Egenvurdering av deltakelse/språkerferdigheter i faglig arbeid i barnehagen**
 - Også hvor ofte de gjør de ulike faglige oppgavene i sitt arbeid
- IV: **Egenvurdering av digitale ferdigheter**
 - Viktig for oss å vite for å tilpasse opplæringen

Spørsmål og innspill

